

■ ■ ■ RAGNAR NYMOEN, ØKONOMISK INSTITUTT, UNIVERSITETET I OSLO:

Tendensiøst om makroøkonomisk forskning

Kommentar til leder i Økonomisk Forum nr. 1-2000

I lederen i Økonomisk Forum nr. 1 – 2000 gir redaktørene en temmelig negativ tilstandsrapport om makroøkonomisk forskning i Norge. Konklusjonen synes å være påvirket av særlig to forhold: En unødvinging snover avgrensing av forskningsområdet makroøkonomi, og en tro på at feilene og begrensningene i de større makroøkonomiske modellene i overveiende grad skyldes manglende forståelse av Lucas-kritikken i det norske modellbyggermiljøet.

I 1. avsnitt foretas det en avgrensing av «makroøkonomi» som utelukker forskning på sektormodeller. Personlig tror jeg at makroøkonomiske modeller (små eller store) ikke bør ses atskilt fra det som vanligvis omtales som «sektormodellering». Denne virksomheten finner sted i Statistisk sentralbyrå, i Norges Bank og ved landets universiteter og høyskoler, og er ofte mye mer forskningsrettet enn det redaktørene summarisk omtaler som «estimering, vedlikehold og videreutvikling av de eksisterende modeller». Det virker heller ikke som at redaktørene har reflektert over det gjensidige nytte- og avhengighetsforholdet som eksisterer mellom modellbyggingen og den nevnte forskningsrettede aktiviteten.

Redaktørene synes å tro (i 2. og 3. avsnitt) at den såkalte Lucas-kritikken er virkelig rammende for de norske makromodellene (med unntak av MSG), og det sies sågar at «en i Norge bevisst ikke tok innover seg den internasjonale kritikken». En må spørre seg

– hvorfor skulle en det? Av opplagte grunner spilte OPEC I/II en helt annen rolle for norske modellbyggere enn for utenlandske. Riktignok tilsier Halls konsumhypotese at makrokonsumfunksjonen (som var den eneste økonometriske tallfestede likningen i MODIS/MODAG på 1970-tallet) skulle bryte sammen når det ble funnet olje i Nordsjøen (og etter det, hver gang oljeprisen endret seg vesentlig), men når så ikke skjedde trenger en ikke unnskylde medlemmene av det norske modellbyggermiljøet for at de tok fatt på andre oppgaver. Blant annet ble det kvartalsvise nasjonalregnskapet etablert i disse årene, ved et nært samarbeid mellom nasjonalregnskapskontoret og forskere som arbeidet med økonometrisk modellbygging i Statistisk sentralbyrå. Norske modellbyggere tok også del i den betydelige økonometriske metodeutvikling som fant sted utover på 1980-tallet, en utvikling som har vist seg å være uvurderlig for det arbeidet som konsentrerer seg om en gradvis forbedring av det økonometriske modellapparatet.

Den viktigste sammenbruddsepisoden i norske makromodeller, var altså ikke knyttet til oljeprisøkningene på 1970-tallet, men til dereguleringsperioden fra midten av 1980-tallet. I kjølvannet av dette sammenbruddet var en selvsagt på det rene med at forklaringen kunne ligge i Lucas-kritikken, og denne muligheten har da også blitt grundig undersøkt og dokumentert i publiserte artikler, i tilgjengelige

arbeidsnotater og i doktorgradsavhandlingene. I lys av at mange økonomer fremdeles synes å se det som en «etablert sannhet» at Lucas-kritikken har universell gyldighet, er det kanskje interessant å få vite at denne forskningen (og tilsvarende i mange andre land) viser at Lucas-kritikken enten ikke er empirisk relevant, eller at den har liten styrke. Det er fristende å formulere en «lov» om at forklaringen på modell-sammenbrudd aldri er å finne i Lucas-kritikken. Forklaringen ligger i stedet i forhold som utelatte variable, institusjonelle endringer og datarevisjoner. Det at slike årsaker kan fortone seg som grå og hverdagslige og «lite spennende» for noen, gjør selvsagt ikke at de kan oversees av en empirisk arbeidende økonom. I lys av disse forholdene framstår rekken av påstander i lederens siste halvdel som rene spekulasjoner.

Makroøkonomiske modeller oppsummerer kunnskap om viktige sammenhenger i samfunnsøkonomien. Likevel ligger det i sakens natur at de alltid vil være belemret med feil og mangler. Det kan dessuten tenkes at modellenes størrelse gjør at de for langsomt tilpasses nye utviklingstrekk innen faget og i samfunnsøkonomien. Dette er viktige problemstillinger som bør oppta medlemmer av vår profesjon. Som et bidrag til et slikt prosjekt var Økonomisk Forums leder nedslående lesning. ■